

Mikä oikeistoa vaivaa?

TOMMI USCHANOV

Tämä teksti lähti syntymään pyydettyinä kommenttipuheenvuorona Henrik Ruson arvosteluun teoksestani ”Mikä vasemmistoa vaivaa?” (YP 1/2009). Lähes vuoden verran muiden kii-reiden syrjäyttämänä muhittuaan se on muodostunut kaksiosaiseksi. Ensin perustelen, miksi en voi ottaa vastaan Ruson epäilemättä vilpittömästi minuun ja kirjaani kohdistamia kehuja enkä toisaalta myöskään vastata niihin kysymyksiin, joi-hin hän olisi toivonut minun kirjallani vastaan-van. Tässä prosessissa Ruso teksteineen saa vaativan ja osaksi epäilemättä hyvin epäoikeuden-mukaisen tehtävän: nousta metonymiksi koko niille katsomuskantojen peruseroille, jotka erot-tavat minun ja kirjaani edustaman suhtautumista-van poliittiselle oikeistolle ominaisista suhtautu-mistavoista. Koska pidän hänen esittämiään ky-symyksiä kuitenkin erittäin hyvinä ja perusteltuina, koetan tekstini loppupuolella vääntäytyä va-semmistolaisesta, aatteellisesti sitoutuneesta posi-tiostani ulkopuolisen tarkkailijan asemaan ja an-taa sieltä käsin kuitenkin niihin eräänlaisen haa-muvastauksen.

* * *

Ruso kysyy, kuten useampi muukin kirjaani kommentoinut, miksi en voinut saman tien ot-taa kritiikkini kohteeksi vasemmiston asemesta koko Suomen poliittista järjestelmää tai poliittis-ta kulttuuria. Tämä ja tämä vaivaa vasemmistoa, mutta mikä oikeistoa sitten vaivaa? Tai Ruson ar-vostelun otsikon mukaisesti suoraan: Mikä poli-tiikkaa vaivaa?

Tähän voin vain sanoa, että kun kirjoitan poli-tiikasta tai yleisemmin yhteiskunnallisista asiois-ta, kirjoitan niistä sitoutuneesti vasemmistolaise-na. Niinpä se vastaus, jonka voin itse antaa näihin kysymyksiin, on automaattisesti sekä epävakuut-tava että epäkiinnostava kenen tahansa mielestä, joka ei itse ole samalla tavalla vasemmistolainen

– niin epävakuuttava, että minun ei kannata sii-tä kirjaa lähteä kirjoittamaan. Vasemmistolaisesta tulokulmastani kaikkein tärkein seikka, joka kes-kustaa ja oikeistoa vaivaa, on nimittäin tietenkin yksinkertaisesti se, että ne ovat keskustaa ja oi-keistoa, vaikka voisivat olla vasemmistoaakin. Poli-tiikkaa, joka ei ole vasemmistolaista, vaivaa par-haimmillaankin aina jo valmiiksi, ettei se ole va-semmistolaista. Tämä yksi suuri vaiva riittää jo te-kemään politiikan niin vaivaiseksi, että keskustelu mahdollisista muista vaivoista näyttäytyy itselle-ni turhaksi puuhasteluksi pikkuseikkojen parissa.

Eräs tapa vastata omaan otsikkokysymykseeni – mikä vasemmistoa vaivaa? – juuri Ruson ar-vostelun asettamissa kehyksissä onkin sanoa: Va-semmistoa vaivaa se, että se ei laiskuutakaan ja yli-mielisyyttään saa yhteiskunnallisessa keskustelusa kaapatuksi aloitetta itselleen, vaikka oikeisto on niin vaivaista, kuin se (aina) on.

Toinen kysymys, jonka Ruso esittää minulle henkilökohtaisesti – itse kokoomuksen jäseneksi ilmoittautuen – on, miksi en ole vasemmis-tolaisen politiikan laatua parantaakseni liittynyt SDP:hen, jos kerran mielläni itseni sosiaalidemokraatiksi kirjani esipuheessa. Sosiaalidemokraat-tisuuteni ei kuitenkaan tarkoita sitä, että antai-sin sosiaalidemokraattiseksi ilmoittautuvalle puo-lueelle automaattisesti valtakirjan edustaa minua vaikka sitten puutteellisestikin. Kuten kirjastani käy ilmi, omaan sosiaalidemokratian muotooni kuuluu erottamattomana, keskeisenä osana esi-merkiksi Karl Marxin sivilisaatioihanne, ja sen tuomiseksi politiikan tavoitteeksi on Suomessa tehnyt ylivoimaisesti eniten – ei suinkaan SDP vaan – vihreät ja erityisesti vihreiden soininvaara-lainen älykkösiipi. Toisena tulee välimatkan jäl-keen vasemmistoliitto ja kolmantena melko pal-jon pidemmän välimatkan jälkeen SDP.

Mikäli sosiaalidemokratiaan liitetään sama poliittisten tavoitteiden ja ihanteiden kokonaispa-

ketti kuin kirjassani, niin sekä vihreät että vasemmistoliitto ovat tällöin useassa suhteessa sosiaalidemokraattisempia puolueita kuin SDP. Itse asiassahan jopa pilkkaan kirjassani vasemmistoliittoa siitä, kuinka se yrittää joka käännteessä epätoivoisesti tehdä pesäeroa demareihin, vaikka edustaa itse mitä puhtaaksiviljelyintä sosiaalidemokraattista politiikkaa.

Jos kirjallani kokonaisuutena on akateemisen tutkimuksen normaalissa mielessä jokin tutkimusongelma, se on juuri se, miksi Marxin kirjoituksista ilmenevä sivilisaatioihanne rentoine, kiireettömine elämäntapoineen on niin pahasti paitiossa kuin se on, vaikka se on intuitiivisesti niin syvästi vetoava, vaikuttava ja innostava. Tämän tutkimusongelman keskeinen alaongelma puolestaan on se, miksi Suomen poliittisessa kulttuurissa on Marxin ihanteen toteuttamisessa epäonnistuttu vielä niin paljon pahemmin kuin Ruotsissa, vaikka Ruotsikaan ei toki ole mikään marxilainen paratiisi, joka alentaisi työn itseisarvosta väli-nearvoksi. Tästä pääsemme kolmanteen ihmetykseen, jonka kirjani on herättänyt Rusossa. Häntä ei miellytä kirjaani sisältävä ”epäuskottava sosiaalidemokraattisen Ruotsin ylistys”.

Kirjoilla on kohtalonsa, mutta itseäni on miellyttänyt suurella määrällä se, miten monet kirjaani kommentoineet ovat ymmärtäneet oman toiveeni mukaisesti nostaa Ruotsi-ylistykseni esiin eräänä tärkeimmistä pääteemoistani – ja se, miten vähän vastarintaa ja ihmettelyä on herättänyt se, että olen kirjan ilmestymisen jälkeisissä julkisissa esiintymisissäni privilegoinut häikäilemättä Ruotsi-analyysiäni kirjan muun sisällön kustannuksella aina, kun se on ollut mahdollista. Niinpä vaikkapa Mikko Lahtisen arvostelu (Kulttuurintutkimus 4/2008), joka suhtautuu kirjaani muuten hyvin nihkeästi ja innottomasti mutta nostaa yksittäisenä valopilkkuna kehujen kohteeksi juuri Ruotsia käsittelevät sivut, oli minulle itselleni vähintään yhtä palkitsevaa luettavaa kuin Ruson arvio, jossa ne kuitataan sivuseikkana muuta kirjaa kehuen.

Olkoon oma henkilökohtainen hehkutukseni Ruotsista sitten miten epäuskottavaa tahansa, se voidaan sivuuttaa mielipideasiana ja jäljelle jää silti fakta, jonka tuon kirjassani esiin. Ruotsin demarit ovat historiasta vertaansa hakeva poliittinen menestystarina, joka on ollut 75:stä viime vuodesta 65 vuotta päähallituspuolueena, vaikka on joutunut vapaissa vaaleissa monipuoluejärjestelmässä toimien hankkimaan uuden valtakirjan

kansalta 3–4 vuoden välein koko tämän ajan. Itse tarjoan tähän selitykseksi sitä, että puolueen politiikka on yksinkertaisesti ollut niin hyvää ja edistänyt niin suuren osan etua, että kansa on katsonut perustellusti aiheelliseksi antaa sille tukensa yhä uudelleen. Tämän selityksen voi riitauttaa ja esittää rinnalle kilpailevan selityksen, mutta tois-taiseksi kukaan monista kirjani Ruotsi-kommentteihin puuttuneista ei ole näin tehnyt.

Ruotsin vasemmiston menestys on fakta, johon Ruso ei ota kantaa. Mutta muutenkaan kirjani pyrkimys faktapohjaisuuteen ei ole päässyt hänen suosioonsa. Hän kirjoittaa, että kirjani ”heikointa antia” ovat ”viimeisen luvun viisitoista paikoin naiivia esimerkkiä tosiasioiden vasemmistolaisesta käytöstä”. Tässäkin hän kritisoi ikään kuin muuten hyvää kirjaa huonontavana, anteeksiannettavana pikkuseikkana jotain, joka omasta näkökulmastani on kirjan kaikkein kovinta ydintä. Hän ei kuitenkaan liitä naiiviuutta yhteenkään mainituista 15 esimerkistä. Voin siis vain arvail-la, mitä lapsellista hänen mielestään on ehkä esimerkiksi huomioissa, että pääomaveroste ei juurikaan vaikuta ulkomaisten sijoittajien investointipäätöksiin; että Suomessa voi rikastua omalla työllään puolta helpommin kuin Yhdysvalloissa; tai että Neuvostoliittoa luonnehtivat suuret tu-loerot eivätkä pienet.

Ruso pitää propagandistisena liioitteluna, että nostan maan suurimmasta sanomalehdestä esiin oikeistolaisen tuotantotalouden professorin myö-täsukaisen haastattelun, jossa tämä haaveilee avoimesti yhteiskunnasta, jossa ”hommat menevät perseelleen” osalta ihmisiä. Hän väittää, että vastakkaisen mielipiteen ”jakaa koko suomalainen poliittinen kenttä”. Miksi tälle professorille sitten on vuodesta toiseen riittänyt konsultointiurakoi-ta kunnallisten sosiaali- ja terveystalvelujen pa-rissa? Tai miksi esimerkiksi Ruson oman puolueen nuorisojärjestö on äskettäin peräänkuuluttanut koko pohjoismaisen hyvinvointivaltion lak-kauttamista Suomesta (IL 23.3.2009)?

”Olisiko vastakkainasettelun aika sittenkin ohi?”, Ruso kysyy puolueensa taannoiseen iskulauseeseen viitaten. Tähänkin reaktioni on ensi sijassa linnoittautuminen faktojen taakse. Kysyn kylmästi empiirisen sosiaalitutkimuksen henges-sä, mitkä indikaattorit vastakkainasettelun päätymisen oikein osoittavat. Mitä sellaisia trendejä Ruso tai kuka tahansa muu kokoomuslainen pystyy osoittamaan esimerkiksi Tilastokeskuksen tuottamista aikasarja-aineistoista, jotka kuvaavat

suomalaisten terveyttä, vaurautta ja hyvinvointia, että ne antavat luvan päätellä aiemmin vallinneen vastakkainasetteluja, jotka sittemmin ovat päättyneet? Todistustaakan sysäämistä hänelle helpottaa osaltaan sekin, että kirjoitan tämän lehdessä, joka on toistuvasti julkaissut viime vuosina empiirisesti perusteltua evidenssiä, jonka mukaan hyvinvointierot eri sosiaaliryhmien ja eri maantieteellisten alueiden välillä ovat Suomessa pikemminkin kasvaneet.

* * *

Mikä oikeistoa vaivaa? Mikä muu siis paitsi seikka, ettei se ole vasemmistoa?

Jos tarkastelemme oikeistoa sen puoluepoliittisen lipunkantajan kokoomuksen kautta, niin ainakin se, että koko puolue tuntuu oudosti leikkautuneen irti politiikkaan luontaisesti kuuluvasta aatteellisuudesta. Se ei ole orgaaninen osa normaalia yhteiskunnallista tapahtumista. Tilanne on oikeastaan hiukan aavemainenkin: kokoomus on säilynyt pienin katkoin Suomen suurimpana puolueena koko kuluvan eduskunnan vaalikauden, mutta se ei ole yhteiskunnassa olemassa juuri muutoin kuin ministeriensä, kansanedustajiensa ja kunnanvaltuutettujensa kautta. Se on yhteiskunnallisena instituutiona jotenkin ontologisesti hyvin ohut, voisi asian ilmaista filosofian sanastoa käyttäen.

Porvarilliset puolueet ovat perinteisesti korostaneet olevansa osa pitkää ja kunnianarvoisaa historiallista jatkumoa. Sen puolustajiksi ilmoittautuminen ja jopa kiihkeän affektiivinen samaistuminen siihen ovat olleet porvaripuolueiden tunnusmerkkejä kautta aikojen. Esimerkiksi Britannian konservatiivien pitkäaikainen puheenjohtaja ja pääministeri Arthur Balfour (1925, 127) kirjoitti aikoinaan olevansa konservatiivi ylipäänsä juuri siksi, että on ”absoluuttisen varma, ettei yksikään yhteisö tässä maailmassa ole koskaan kukoistanut tai kykene koskaan kukoistamaan olemalla uskoton omalle menneisyydelleen”.

Suomessa asiat ovat tässä suhteessa nykyään lähes koomisessa määrin toisin. Puolueen poliittisessa retoriikassa Suomen historia alkaa joko Ahon hallituksesta vuonna 1991 tai EU:hun liittymisestä vuonna 1995. Historiallisesta perinnöstä irrottautumisesta saatiin syksyllä 2008 raju esimerkki, kun kokoomus, fennomaanien puolue, joka ennen halusi olla suomen kielen ja Suomen mielen tuki ja turva, olisi leikannut kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen rahoituksesta kol-

manneksen, elleivät muut puolueet olisi rientäneet kaatamaan hanketta. Suomalaisen poliittisen kulttuurin länsimaisessa vertailussa poikkeuksellinen historiattomuus ja perinteettömyys, jonka historian emeritusprofessori Jorma Kalela on nostonut äskettäin keskustelun kohteeksi, ei ole saanut kokoomuksesta vastusta (Kalela 2008, 418).

Edesmennyt Matti Wuori tuntuu olleen oikeassa kirjoittaessaan viime vuosikymmenen alkupuolella, kuinka kokoomuksella ”ei ole enää aikoihin edes ollut mitään velvoittavaa aatetta, eikä se oikeastaan ole edes puolue. Siitä on tullut värityskirja, johon jokainen politiikkaa viroksuva mutta turvallista vaihtoehtoa epämääräisesti haikaileva äänestäjä voi taiteilla mieleisensä harmittoman hahmon” (Wuori 2005, 206). Osa-syynä tilanteeseen voi pitää sitä Wuorekin mainitsemaa seikkaa, että Suomessa vasemmiston ja oikeiston välinen raja kulkee – keskustan hallitsemaa maaseutua lukuun ottamatta – eri kohdassa kuin muualla.

Suomessa sekä puoluepoliittisella että aatteellisella kartalla on nimittäin tyhjä kohta siinä, missä monissa muissa Euroopan maissa on radikaali, oikeistosta vasemmalle sijaitseva porvaripuolue, sellainen kuin Ruotsin kansanpuolue, Tanskan Radikale Venstre tai Britannian liberaalidemokraatit (vrt. Stenius & Turunen 1995). Sata vuotta sitten tällaisen puolueen Suomeen tuoneiden nuorsuomalaisten useista myöhemmistä jatkeista viimeinenkin, liberaalinen kansanpuolue LKP, kuoli pois jo useita vuosikymmeniä sitten. Niinpä vanhasuomalaisuuden jatke kokoomus on saanut edustaa oman aateperintönsä rinnalla eräänlaisena ottolapsena myös nuorsuomalaisuutta – tai ainakin sitä sen osaa, joka on edes puolivillaisesti ja ponnottomasti sulautettavissa vanhasuomalaisuuteen. Osa vanhasta nuorsuomalaisuudesta on tosin valunut myös vihreisiin, joiden suomalaisista ensimmäisen sukupolven aktiiveista useat – Osmo Soininvaara, Ville Komi, Paa-vo Nikula – olivat vihreiden perustamisen aikaan kuolinkamppailuaan käyneen LKP:n entisiä toimijoita (vrt. Ruoho 2005).

Soininvaaran viimeaikaisissa kannanotoissa, joissa hän on asemoinut itsensä ”porvarilliseksi vasemmistolaiseksi, paino molemmilla sanoilla” (esim. HS 16.8.2009), ovat nähtävissä viimeiset vaimeat jäämät ei-oikeistolaisesta porvarillisesta aateperinnöstä, jonka koko olemassaolo on suureksi osaksi painunut unohduksiin Suomen kollektiivisesta historiallisesta muistista. Läheskään

kaikki nuorsuomalaisen vakaumuksen omaavat ihmiset eivät kuitenkaan, kuka mistäkin syystä, katso voivansa kuulua vihreisiin, jolloin monet heistä ovat olosuhteiden pakosta liittyneet seuraavaksi lähimpään puolueeseen, kokoomukseen, antamaan sille ansiotonta painoarvoa.

Osaksi juuri siksi, että sillä ei ole maaseudun ulkopuolella tasaväkisiä kilpailijoita, jotka sijaitsivat puoluekartalla sosiaalidemokratiasta oikealle, kokoomus ei varsinaisesti keskusteluta ihmisiä pienen politiikkaa ammattimaisesti tai puoliammattimaisesti seuraavan joukon ulkopuolella. Mikään muu puolue ei ole sitä niin vaarallisen lähellä, että se joutuisi tekemään pesäeroa siihen ja määrittämään pakon edessä omaa aatettaan käsitteellisesti. Tämä on taas yksi asia, jonka suhteen Suomen ja Ruotsin välillä vallitsee hämentävä ero. Esimerkiksi pääministeri Fredrik Reinfeldtistä ja hänen johdolla tapahtuneesta Ruotsin moderaattien aatteellisesta uudistumisesta ja hallitukseen noususta on kirjoitettu kolmekin kokonaista kirjaa (Kristofferson 2006; Ljunggren 2006; Wiklund 2006), mutta Jyrki Kataisesta ei toistaiseksi ainoatakaan. Kokoomuksen lähihistoriaa käsittelee pitemmin ainoastaan Tuomo Yli-Huttulan Puolivallaton puolue (2006), joka sekin käy läpi vain Kataisen edeltäjien Ville Itälän ja Sauli Niinistön kautta.

Viime vuosina Suomessa on väitetty eletävän poliittisen mielipidekirjallisuuden uutta kukoistuskautta, joka on rinnastettu 1960–1970-luvun taitteen suureen pamflettiaaltoon Huutomerkkisarjoineen ja muineen – mutta Suomen tällä hetkellä suurin puolue ei ole toistaiseksi innostanut ketään työhön. Pamflettiaallon aikaan jo pelkästään kokoomuksen vuoden 2007 eduskuntavaalivoitosta olisi julkaistu useita kilpailevia analyysejä. Jopa sellaiset hetkelliset poliittiset tapahtumat kuin SDP:n puheenjohtajavaihdos tai perussuomalaisen viimevuotinen kannatuspiikki olisivat jo olleet oman satasivuisen kirjasen paikkoja. Nykyään asiat ovat toisin. Mielipidekirjallisuutta julkaistaan paljon, mutta puoluepoliittista mielipidekirjallisuutta hyvin vähän ja porvarillista mielipidekirjallisuutta vielä vähemmän.

Koko ajatus kokoomuslaisesta aatekirjallisuudesta on ehkä utopistinen tai vähintäänkin epärealistinen. Nykyään tuntuu nimittäin usein siltä, kuin kokoomuksen retoriset ammuksiset olisi tarkoin säännöstelty käytettäväksi vain suullisissa sananvaihdossa, lähinnä eduskunnan kyselytunneilla ja välikysymyskeskusteluissa. Sellaiseen kri-

tiikkiin, jota tulee ensinnäkin kirjallisena ja toiseksi oppositiopuolueiden ulkopuolelta, sen sijaan ei vaivauduta vastaamaan. Kun kaikki neljä kokoomuksen eurokansanedustajaa saavat Suomen luonnonsuojeluliitolta heikoimman arvostuksen ympäristöasioiden ajamisesta (Vihreä Lanka 29.5.2009), puolue ei tartu asiaan. Kun Suomen luetuimpiin bloggaajiin jo vuosia kuulunut Panu Höglund julkaisee yli 1500 sanaa pitkän, huolitellun ja mietityn analyysin puolueen heikkouksista (Höglund 2008), kommenttilaattikoon ei ilmesty keskustelua kokoomuslaisten kanssa. Kun monien kokoomuslaisten puheissaan korkealle arvostama Osmo Soininvaara syyttää puoluetta Sata-komitean työn sabotoinnista, työtömiä nöyryyttämistä ja ylemmän keskiluokan ahtaasta edunvalvonnasta (Kuparinen & al. 2009), kannanottoja ei saada. Yleensä ei juurikaan edes blogeissa, vaikka niissä sentään kuka tahansa voi vapaasti kirjoittaa mitä tahansa.

On mielenkiintoista verrata Suomen tilannetta vaikkapa Ison-Britannian tilanteeseen. Siellä on jo joitakin vuosia näyttänyt todennäköiseltä, että kokoomuksen paikallinen veljespuolue konservatiivit tulevat nousemaan tulevana keväänä pidettävissä vaaleissa takaisin valtaan kolmentoista vuoden pituiseksi venyneen katkeran oppositio-kauden jälkeen. Mutta sen sijaan että tämä horisontissa hämöttävä menestys olisi antanut puolueelle luvan kieltäytyä aatteellisesta keskustelusta tarpeettomana luksuksena, se on paremminkin kiihottanut sitä.

Eräs Britannian eniten huomiota saaneista yhteiskunnallisista keskustelijoista ja kirjoittajista on parin viime vuoden aikana ollut konservatiivina avoimesti esiintyvä filosofi ja teologi Phillip Blond. Hän on esittänyt, että tulossa oleva vaalivoitto ei mitenkään todista puolueen olevan poliittisesti tai maailmankatsomuksellisesti oikeassa. Puolueella tulee olla voiton jälkeen kerrottavanaan aatteellinen ja moraalinen kertomus, jolla se perustelee sekä kannattajilleen että vastustajilleen, mitä aikoo vallassa ollessaan tehdä ja miksi. Jos sellaista ei ole, voitto on moraalisesti arvoaton. Blondille juuri oikeiston menestys on peruste nostaa esiin puolueen ja sen edustaman aateperinnön heikkoudet ja epätäydellisyydet. Koska puolue menestyy, omaa pesää on varaa liata sen menestystä vaarantamatta. Se on eettisesti oikea menettelytapa, koska heikkouksista päästään vain nostamalla ne rehellisesti esiin ja myöntämällä, että parhaassakin poliittisessa aatteessa on aina

myös varjopuolensa ja haittansa.

Blondin ensi huhtikuussa, juuri parlamenttivaalien alla ilmestyväksi ilmoitettua teosta ”Red Tory”, jossa hän laajentaa kirjan mittaiseksi kokonaisuudeksi eri yhteyksissä jo esittämänsä oikeistolaisuuden ja porvarillisuuden itsekritiikin, odotetaan jo nyt suurella mielenkiinnolla. Sitä on veikkattu jo ennalta erääksi brittiläisen tietokirjavuoden merkkitaapauksista. Kuka on Suomen Phillip Blond, ja missä hän pieneskelee?

* * *

Taannoin uutisoitiin viiden puolueen tilaamasta yhteistutkimuksesta, joka koski puolueiden houkuttelevuutta äänestäjien silmissä (HS 29.10.2009). Tutkimuksen mukaan kokoomus on Suomen puolueista tällä herkellä houkuttelevin: sitä sanoi voivansa ehkä äänestää eduskuntavaaleissa 33 prosenttia, mutta vihreitä 28 prosenttia ja SDP:tä ja keskustaa kumpaakin vaivaiset 20 prosenttia. Tätä huomionarvoisempaa on kuitenkin se, että jokaisen puolueen koki vastenmieliseksi merkittävästi suurempi prosenttiosuus suomalaisista kuin houkuttelevaksi. Kokoomuksenkin koki ”ei lainkaan houkuttelevaksi” 42 prosenttia eli yhdeksän prosenttiyksikköä enemmän kuin houkuttelevaksi. Matti Wuoren harmiton värityskirja ei siis kelpaa läheskään kaikille. Miksi näin?

Tarjoan vastaukseksi selitystä, joka on jossain määrin raadollinen. Mikäli se on paikkansapitävä selitys, se kuitenkin selittää saman tien hyvin paljon koko poliittisen järjestelmän huonosta huudosta kansalaisten keskuudessa. Selityshehdokkaani on, että puolueisiin samaistutaan ja ollaan samaistumatta nimenomaan kokonaisuuksina. Niinpä jos esimerkiksi joku tuntemani ihminen liittyy tiettyyn puolueeseen, niin minä, puoluepoliittisesti sitoutumaton, tulkitsen sen helposti viestiksi, että tämä liittynyt kokee itsellään olevan enemmän yhteistä tämän puolueen epämiellyttävempien piirteiden kanssa kuin minun kansani.

Jos liittyy esimerkiksi kokoomukseen, ei silloin pysty ilmoitusasiana ottamaan sieltä mukaansa vain kaikille hyvää haluavaa hymyilyä ja myhäilyä, vaan mukana tulevat myös viisi tulipalossa kuollutta ihmistä ”spurguina” kuittaava Helsingin pelastuslautakunnan puheenjohtaja (HS 22.4.2008); Jyrki Kataisen yritys samaistaa talvisodan ulkoministeripuolue SDP sodan vastapuolteen Neuvostoliittoon (HS 12.2.2009); Jutta Urpilaisen henkilöiminen puolueen pää-äänenkannattajan kuvituksessa hakaristiksi (IS 16.2.2009); kahden yliopiston ylioppilaskuntien puheenjohtajien ulkomaalaisvastainen toiminta Facebookissa (Karjalainen 17.3.2009); Ari Vatasen ilmastonmuutosdenialismi (esim. HS 10.6.2009); ja jäväskyläläinen kunnallispolitiikko, joka nimittelee vastustajiaan ”vihreiksi vassaripaskoiksi” (IS 6.11.2009). Samassa pakettitarjouksessa seuraavaa myös vaikkapa kokoomuksen virallisen veljespuolueen asema Yhdysvaltojen republikaanien kanssa, mistä puolue onnistui koko George W. Bushin kahdeksanvuotisen presidenttikauden ajan olemaan lähes tyystin vaiti, vaikka olisi luullut olevan suurta ylpeyttä herättävä seikka, että maailman mahtavimman miehen virassa oli oman aatesuunnan edustaja.

Tällaiset epämiellyttävyydet ja arveluttavuudet eivät tietenkään ole mikään kokoomuksen monopoli. Päinvastoin, joka ikisessä Suomen puolueessa on edustettuina yhtä epämiellyttäviä ihmisiä ja vastenmielisiä katsantokantoja. Tämä on myös syy siihen, miksi en itse ole pystynyt liittymään sen enempää SDP:hen, vasemmistoliittoon kuin vihreisiin, vaikka olen äänestänyt vuorollani kutakin ja tuen lämpimästi suurta osaa kaikkien kolmen poliittisista tavoitteista. Kun mieleeni etualalle nousevat SDP:n öykkäroivät paperimiehet ja kylmäsieluiset kamreerit, vasemmistoliiton Neuvostoliittoa haikailevat änkyrstalinitit tai vihreiden sekopäisimmät ympäristöfundamentalistit, tunnereaktio on aina sama: olisi niin kovin hauskaa päästä mukaan tekemään maailmasta parempaa paikkaa, mutta *non tali auxilio*. Tämä reaktio, joka pohjimmiltaan innoitti minut kirjoittamaan koko kirjani ja jolle omistan heti aluksi koko sen ensimmäisen luvun, ei selvästikään rajoitu minuun päätellen kyseisen luvun lukijoissani herättämien myönteisten reaktioiden määrästä.

Ehkä jopa tärkein yksittäinen syy siihen, miksi puolueet – yhtä hyvin kokoomus kuin vaikkapa SDP tai vihreät – ovat niin huonosti keskusteluyhteydessä niihin kuulumattomien ihmisten kanssa, saattaa hyvinkin olla, että puolueisiin on lyhytnäköisistä vaalikannatustaktisista syistä päästetty mukaan niin paljon ihmisiä, joihin samaistuminen on monille, ehkä useimmille ihmisille yksinkertaisesti psykologisesti mahdotonta. Ja koska puolueiden jäsenet taas ovat yksilöpsykologisesti rakentuneet tässä suhteessa toisiin – minä aukottomasti todistaa juuri se, että he ovat itse kenneet puolueisiin liittymään – niin heille

on puolestaan mahdotonta nähdä, miten korkean kynnyksen he ovat näin pystyttäneet, usein epäilemättä täysin viattomasti ja epähuomiossa, itsensä ja kaikkien muiden kansalaisten väliin. Jos mi-

nun pitäisi nostaa esiin jokin yksittäinen vastaus- ehdokas tekstini alussa noteeraamaani ”mikä politiikkaa vaivaa?” -kysymykseen, nostaisin tämän.

KIRJALLISUUS

- Balfour, Arthur: *On Class War* (1925). Teoksessa: Buck, Philip W. (toim.): *How Conservatives Think*. Harmondsworth: Penguin, 1975
- Höglund, Panu: Alexander Stubb, Kokoomus ja minä. Kolinaa PANUhuoneesta -blogi 8.9.2008, <http://plaza.fi/ajassa/kolinaa-panuhuoneesta/alexander-stubb-kokoomus-ja-mina> (tarkistettu 11.1.2010)
- Kalela, Jorma: *Historiantutkija ja politiikka*. Historiallinen aikakauskirja 106 (2008): 4, 418–419
- Kristofferson, Ulf: *Fredrik Reinfeldt. I huvudrollen*. Tukholma: Bonnier fakta, 2006
- Kuparinen, Susanna & Jylhä, Kimmo & Bruun, Otto: *Hyvinvointivaltion nousu & lasku*. *Voima* 1/2009, <http://www.voima.fi/content/view/full/2912> (tarkistettu 11.1.2010)
- Ljunggren, Stig-Björn: *Högern att lita på! Om Fredrik Reinfeldt och de nya moderaterna*. Tukholma: Hjalmarson & Högberg, 2006
- Ruoho, Taina: *Miksi puolueuudotus liberalismin kadonnut Suomesta? Valtio-opin julkaisematonta gradu -tutkielma*, Helsingin yliopisto, 2005
- Stenius, Henrik & Turunen, Ilkka: *Finnish Liberalism*. Teoksessa: Lakaniemi, Ilkka K. & Rotkirch, Anna & Stenius, Henrik (toim.): ”Liberalism”. *Seminars on Historical and Political Keywords in Northern Europe*. Helsinki: University of Helsinki, Renvall Institute, 1995
- Wiklund, Mats: *En av oss? En bok om Fredrik Reinfeldt*. Rimbo: Fischer & Co, 2006
- Wuori, Matti: *Liberalismin lenseä vihreys*. Teoksessa: *Kaikki on totta. Kirjoituksia kahdelta vuosituhanelta*. Helsinki: Otava, 2005
- Yli-Huttula, Tuomo: *Puolivallaton puolue*. Helsinki: Otava, 2006.